

REVISTA

DE LA

CÀMARA AGRÍCOLA OFICIAL

DEL

VALLÈS

Aquesta Revista se reparteix de franch entre tots els socis de la Càmara.

Pera els que no siguin socis, el preu de subscripció es de cinch pessetas 1ª any.

Se publica al menos una vegada al mes y sempre que la sèva aparició sigui convenient.

No té número fixo de planas.

Dels treballs firmats, no se'n fa solidaria la Revista.

Els originals no's retornan.

De totas las obras que 's reben, se 'n dona compte á judici de la Direcció.

Els anuncis, á preus convencionals.

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Secció 3.ª de la Càmara Agrícola Oficial del Vallès

GRANOLLERS

Ofertas y demandas

Aquesta Revista contindrà la present Secció, al objecte de que tots els socis de la Càmera hi puguin posar anuncis de compra ó venda de productes agrícols, bestiar, fincas y tot lo referent á agricultura.

Pera anunciar en aquesta Secció, s' ha de ser soci de nostra Càmera; l' anunci per cada inserció, val á rahó de 25 céntims la ratllia.

Informes y encárrechs, á la Secció 3.ª de la Càmera.

OFERTAS

—Hi ha per vendre una junta de bous de vuyt pams d' alsada y de uns quatre anys.

—Matxo apropósit pels trevalls de pagés: se ven.

—Llevor de canem del país. N' hi ha per vendre unas deu cuarteras á cal Marxant de Plegamans.

DEMANDAS

—Lisol. Els que 'n necessitin en trobarán á la Càmera á 2'50 pessetas el pot d' un Kg.

—Abastadoras d' olivas. La Càmera ne te pera 'ls socis á pessetas 2'50 cada una.

REVISTA

DE LA

CAMARA AGRÍCOLA OFICIAL

DEL VALLÉS

SUMARI: Un any mes. —Higiene, medicina y economía del Camp, VIII.—En March Mir.—La corda sempre 's trenca per la part mes fluixa.—*Secció oficial*: Las máquinas de serrar fusta.—*Secció legislativa*: Els deutes al Estat.—Concursos del Institut de Sant Isidro.—*Crònica*.—Varietats.

Un any més

Tenim un any més de vida corporativa y de propaganda agrícola. Hem treballat molt y no estém cansats, ben al contrari, tenim ganas de treballar encara més. Els que al principi deyan que 'ns en cansaríam, ho deyan porque no 'ns coneixen prou, porque desconeixen el valor de la obra que realisém, tots plegats, pagesos, propietaris y masovers, agermanats per medi de la Cámara y en comunicació per medi d' aquesta *Revista*.

Els fundadors de la Cámara sabíam que no anàvam á constituir una societat de passatemp, ni una casa de negoci. De societats recreatives ja n' hi ha prou y massa pe'ls pobles; de negocis, ja 'n sabem fer cuidantnos cada hù de lo nostre.

El negoci que volíam fer y que fem es d' una mena que molts no entenen: es un negoci per tots, que consisteix en ferse forts per medi de la unió y de la ilustració. Logrém ventatjas econòmicas per tot-hom, pero aixó es lo de menos, porque, com deyam, el fí principal nostre, no es que 'ls associats estalvíin quatre quartos de moment, —encara que treballém pera conseguirho—sinó que 's fassin cárrech del poder que té una associació, com més plena de socis millor, pera totas las cosas de la vida: pera defensarnos d' una ley injusta, pera aconsellarnos mútuament, pera instruirnos en cosas agrícolas y veure

ademés de realisar en comú operacions de compra-venda, manera més segura de ferho ab ventatja.

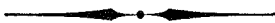
Fins ara tot ho hem fet á la mida que hem pogut. La Secció de Compra-venda ha portat incalculables beneficis á la comarca ab las sevas acostumadas operacions y ab la introducció de llevors novas; la Secció de Préstams ha tret d' apuros á més de quatre que havian d' abandonar un género ó anar á raure á mans de qualsevol explotador; la Secció de Propaganda, á més de millorar aquesta publicació, no ha parat de remoure els obstacles que s' oposavan á la marxa progressiva de la Cámara y de preparar el terreno pera futuras campanyas que es de creure serán de fruyts abundosos.

Molt hem fet, pero molt més farém ajudant Deu.

No 'ns en cansarém de la nostra empresa, porque tenim miras elevadas, porque estém convensuts de que en totas parts del mon ahont el pagés está més bé que aquí, hi ha hagut homes que poch més ó menos han fet lo que desitjem fer nosaltres en benefici de tot-hom, fins d' aquells que s' en apartan y no 'n volen saber res.

Lo que hi ha es que, com més siguém, més depressa anirém y per aixó convé que 'ls pagesos de bona voluntat, ademés de ser socis, procurin convence als indiferents ó contraris, fentlos entrar á la Cámara, que si son indiferents no tardarán en convertirse en fervents partidaris, y si son contraris no tindrán més remey que confessar noblement l' error en que estavan.

Contents estém com á socis de la Cámara del any 1903, pero més ho estarém á ben segur del 1904.

HIGIENE, MEDICINA Y ECONOMÍA DEL CAMP

VIII

Higiene de las bestias

III

Consells de Muñiz.—Id. de Crepaux.—Senyals de no estar bons y de tenir salut els animals.—Corts ó establiás.—Aliments.—Netedat, bon ayre y bons aliments.—Consells de Derctrie, de Pabst y de Roche.

Tota vegada que al tractar del modo de caydar y criar cada una de las menas de bestia de la casa de pagés, haurém de ocuparnos de sa higiene, ara 'ns concretarém á resumir las reglas generals que donan alguns autors.

Diu Muñiz que convè posar els medis per evitar las malalties aplicant els consells de la higiene; que 'l pagés ha de sapiguer curar las senzillas ó mals petits de tots els animals de la casa de pagés; y que en las graves, ó que s' ha d' obrar prompte, convè comensar á fer remeys mentres s' espera el menescal, perque 'l mal no corri massa

La higiene está molt descuydada y s' evitarían molts malalties sapiguda y aplicada la higiene. Els animals, ja siguin de treball, ja siguin de vendre, s' han de cuydar perque treballin y produheixin, y per aixó convè un gran cuydado en els aliments y begudas; del contrari 'l pagés tè grans pérduas y pot quedar arruinat. Els aliments sans ó en bon estat y abundants; el lloch en que 'ls animals están, menjan y dormen. sech, ventilat y espayós; els arreus y guarniments nets y lo més lleugers possible; paciència y bon genit en las personas que 'ls cuydin; que veigin en ells un bon amich, donchs la crueltat y 'l maltracte fa tornar als animals mal treballadors, esquerps y viciosos: els aliments han d' estar apropiats á cada classe d' animal y á la feyna que fan. Després de treballar no convè que menjin y beguin tot seguit, y es bó variar l' alimentació y barrejar lo sech ab lo tendre ó acuós ab un poquet de sal: el gra convè sigui xafat, que 's paeix millor y ab menos n' hi ha prou; y sobre tot vigilar que 'l menjar no estigui passat ni brut; que bèn examinat, si un animal li vè un mal de ventre, es de poch cuydado en el menjar. L' ayre abundant y pur, donchs l' ayre viciat ó escás es causa de molts malalties, y s' deuen evitar cambis soptats de temperatura y els extrems de fret y calor.

Els fems s' han de treure sovint y netejar bè 'ls animals, que si tenen bèn neta la pell se crían més grassos ab el mateix pinso y se evitan mals que molts venen de la porqueria y poca condicia en bestias y personas; debentse netejar cada día als animals de treball tot el coll, crin, cúa, nassos, orelles y potas, además de rentals ó banyals algunàs vegadas. Els arreus forts, senzills, lleugers y á mida; aixís s' evitan nafras y feridas y treballan millor y ab més gust, es dir, que 'ls hem de buscar las comoditats possibles y tractarlos tan bè com poguem.

Mr. Crepau aconsella buscar els criats de bon genit, intel·ligents, ansiosos y que estiman als animals; vigilals molt y més quan fan viatges, no permetent els fassin portar massa pés, anar massa depressa, ni suats fè 'ls parar sense abrighals, y ferlos algún regalet si 's portan bè. Además, convè tenir un bon ferrador, per evitar mals de casco.

El menjar suficient, sens excés, seguint la bona regleta en la cantitat, calitat y horas.

Las corts bèn ayrejadas y netas y sense corrents d' ayre fret. Si se 'ls posa 'l pel rústich ó estarrufat, la pell agarrada á las costellas, la respiració ó halé pudenta, morros sechs, runyons tibants ó tiessos, que menjan poch y de mala gana, ofech ó respiració forta ó bè còlich, son senyals de no estar bons. La persona que cuyda 'ls animals aviat ho coneix, si 'ls cuyda ab gust com deu; els de pota rodona, caballs, mulas, matxos y burrus, si están bons, están alegres. orella dreta al més petit soroll, y de día casi may s' ajeuhen, y si dormen drets, apoyats els cavalls sobre las tres potas y de vegadas el cap sobre la menjadora, las potas de devant no reposan, alternant las del darrera; ajeputs posan las potas sobre 'l cos, y descansan

sobre 'l ventre: el pel llís, brillant y suau; la boca y llabis rosats y menjan ab gust, y se impacientan si á l' hora no vè 'l pinso reuillant d' uua manera especial, y si no 'n fan cas, pican de potas y esgarrapan á terra ab las potas de devant; respiran bè unas 12 vegadas per minut y 'l puls uns 36 cops per minut fins arribar á 50 si son joves: matxos y mulas tenen més pulsacions.

El bestió boví es senyal d' estar bons, si acabat de menjar s' ajeuhen y 's posan á remugar ab la pota aplegada sota 'l cos: quan el bou s' alza, s' estira y allarga una pota del darrera y 'l ventre 's contreu, no us poséu pas al darrera, porque correu gran perill de rebre una descarga sobre 'l vestit, quedant fets un santllátzer: á l' hora de menjar el bou dóna mugits y fa soroll ab la cadena que l lliga, menja ab afició, draga de fort y fent molt soroll, que també fan las personas fartas ó golosas: respira de 15 ó 20 vegadas per minut; els morros humits, cayent alguna gota d' un líquit llepissós, y la mucosa dels ulls rosada. El bestió llanut, además dels mateixos signes, bela fort á l' hora de menjar y fins á vegadas fan caure al pastó ab lo dalé de menjar; respiran 12 ó 15 vegadas per minut y 70 ó 80 pulsacions. El porch s' ajeu com un porch, de llarch á llarch, gruny fort y menja ab gola; també tè 'ls morros humits, respira més depressa que 'l moltó y tè las mateixas pulsacions; y es senyal notable, además d' estar bó l porch el portar la cúa cargolada en tirabuixó ó en trompeta, si bè á vegadas la posa llarga si está tranquil, pero per poch rato.

Al tractar de las malalties donarém senyals més detalladas per coneixer quán están malalts y quín mal tenen els animals ab quí tracta 'l pagés.

Ja veyen que las duas condicions principals per tenir salut bestias y personas son bon aire y bons aliments; aixis diu Neveu-Derotrie, no 's poden tenir massa bestias en un local ó lloch petit, porque tenen poch aire: generalment las corts son poch elevadas, donchs haurían de tenir els locals dels porchs dos metros d' elevació, y 'ls demás animals quatre metros; un bou ó vaca necessita sis metros quadrats, y lo mateix caballs y mulas; si son de dos ó tres anys, bastan quatre metros; porchs dos metros per porch, y ovellas y moltons un metro. Hi ha de haber renovació d' aire, pero no corrents y cambis soptats.

Quan van á pasturar ó á beure no han de corre com fan molts. Quan per cambiar l' estació se 'ls ha de cambiar l' alimentació, no s' ha de passar de sech á vert totplegat, sinó poch á poch, barrejant el ferratje vert ab el sech.

Dóna bon resultat en general, doná 'ls aliments crus als animals de treball y cuyts als d' engreixar, distant un menjar de l' altra, y duas horas en cada ápat á lo menos: una barreja de palla menuda ab ferratje vert ó naps y remolatxas, etc., els va bè y dóna salut.

L' exercici moderat y la netedat fan pahir bè y erían bona sanch; per aixó ha de corre l' estrijo, y fora tranyinas en las estables, que crenhen alguns tontos que donan sanitat y guardan de mals donats.

El deixar massa fems á las quadras vicia l' aire y es causa de mals de pit y de las sanchs, deguentse treure al menos cada 8 días á la calor y cada mes en temps fret.

En las establias, corts ó corrals, ha de haber una temperatura diu Pabst, de 15

ó 18° perquè si es més baixa se necessita més menjar y si es més alta perden la gana; el sol no ha de tocar als ulls del animals, si bè 'ls convé, sobre tot als joves, sortir á fora, á corre una mica; el menjar á las mateixas horas y poch soroll.

Quan hi ha epidemia, no convé hi entrin personas que hagin estat á quadras epidemiadas. Els locals que hagin sigut ocupats per animals malalts, s' han de desinfectar bè ab ayga lisololada y fums de sofre, essent enterrats els restos d' aliments y fems, y las parets y guarniments ben rentats ab antiséptichs.

L' aygua molt pura, no massa freda, uns 30 litres per bou ó vaca.

L' animal digereix bè si respira bè y 'l menjar es adequat als seus gustos naturals, essent bo que las herbas siguin aromáticas y que hi hagi una mica de sal y sempre consultant la experiencia del país.

El bon carreter, diu Roche, ha de ajudar als companys embarrancats, tractar ab carinyo als animals, evitals las fatigas y sufriments que puguin; que 'ls arreus no 'ls fassin mal, que 'ls pels de la crin ó monyo del front no 'ls toquin als ulls; que no 's descuidi de posar seu á las rodas ó bè al fusell, y á las baixadas posar fre ó galga, evitantli lo que 's pugui 'ls rochs y roderas fondas ó clots; si 'l camí está malament ó es desconegut, s' ha d' inspeccionar abans y si ha d' atravesar una riera ó riu, que passi de través ú oblicuament per evitar topadas ó forts sotrachs.

Si 's para, no 's descuidi de lligar la roda ab la cadena y posar el descans. No entretenirse en hostals y tabernas, perquè ademés de carregar massa de beure se pert temps y ls animals ho pagan; sobre tot hem de treballar perquè 's vagi perdent la bruta costum de renegar que deshonra.

Convé portar falcas de fusta á proposit que com se tornan al carro, no corran perill els que venen derrera de ensopegarhi.

No convé pegar ab el mánech de la xurriaca, ni ab bastons ni ab els peus, perquè dits cops ocasionan molts mals y serias malalties. Ditas garrotadas, els mals aliments, els refredaments, las ayguas dolentas, las caygudas, els defectes dels guarniments son causa de casi todas las malalties que s podrian evitar ab un carreter prudent, intel·ligent y de bon cor.

S' ha de procurar que al desenganxar els animals si portan alguna cadena, que no 'ls dongui cops caminant ó corrent, y en lo que 's pugui, valerse de corretjas en loch de ferros.

L' animal de varas, té prou feina á sostenir y rebre las sotregadas; aixó vol dir que no s ha de pegar, donchs els de devant, que portan tirants, son els que han de tirar; dich aixó perquè he vist molts carreters que garrotejan el pobre animal de varas y moltas vegadas sense tò ni sò, no més perquè s' enrabian.

Las varas no convé siguin curtas y s han d' alsar al enganxarlo, per evitar cops y rascadas y amansintlo, que si escarmentan es pitjor: no cal dir que un carro carregat ha de anar al pas y no corre may perquè las sotregadas poden donar mal resultat.

Els animals d' un tiro, convé siguin d un temperament semblant, perquè si algún es més ardent tira y els altres no corresponen. Si algún animal tè alguna nafre ó llaga ó va coix, etc., es clar que s' ha de planyer molt més; si 's para, arriál ab paraulas y la xurriaca, y si se torna á parar, á veure la causa registrant els

guarniments y tot el cos, y si es torna á parar, ó está malalt ó es poruch, llavors posarli remey en lloch de maltractarlo. Quan un animal cau, no cau per culpa y lluny de castigarlo, se l' ha d' acariciar, treure els obstacles que impideixin alsarse y sostenintli 'l cap ab la brida ó ronsal, ajudarlo á alsar, espolsarlo, y curarlo si s' ha fet mal.

En March Mir

Tots els nostres lectors s' haurán enterat ab sentiment de la mort d' aquell exemplar propietari de Sant Sadurní de Noya, que tant havia fet per nosaltres, perque fins aquells que no n' havían rebut favors directament, li eran deutors dels molts beneficis que d' ell n' havia rebut l' agricultura en general.

Va morir—diu el President de la Federació—besant el Sant Crist y fent números sobre agricultura y parlant de revistes y articles agrícols. Aixís havia viscut D. March Mir. Creyent fervorós de la nostra Religió, tota la bondat, tot l' esperit de caritat que la Religió comunica, se traslluhía principalment en el senyor Mir quan d' agricultura 's tractava.

Per aixó se 'l pot calificar de veritable apóstol de l' agricultura, perque ab una inteligencia superior y ab una voluntat may vista, se dedicava á fer bé als seus semblants, treballant en pro de la pagesia de la nostra terra.

Ell fou qui més impulsá la replantació de la vinya americana; ell fou un dels fundadors del *Resumen de Agricultura* y col·laborador de moltes altres publicacions; ell fou l' iniciador dels Congressos Agrícols de la Federació—d' aquesta entitat nascuda, segons ens deya á Manresa, dessota d' un pámpol dels vinyars de Sant Sadurní;—ell fou aquell diputat provincial que, á diferencia de tants altres, volía sols el cárrech pera servir interessos generals; ell fou, en fi, l' home indispensable en tota acció dels agricultors catalans.

Feu molt bé la Federació Agrícola en sa última reunió—á la que hi assistiren el President de la nostra Càmera y 'l Director d' aquesta *Revista*—d' acordar tributar un homenatge d' agrahiment al benemérit agricultor, homenatge en el que hi prengué part tot Catalunya, perque tota la terra nostra s' ha de sentir orgullosa d' haver comptat entre sos fills á un home com en Mir. Sens dupte que l' agricultura catalana no 's farà sorda als propòsits de la Comissió organitzadora d' aquest homenatge.

Tingui Deu en la seva gloria l' ànima del que fou il·lustre amic nostre y dongui resignació á la seva familia.

La corda sempre 's trenca per la part més flaca

Segurament recordaran els lectors d'aquesta *Revista* que fa uns 14 mesos la CÀMARA AGRÍCOLA DEL VALLÉS acudí espontaniament en auxili de las vidas y en defensa dels interessos del vehinat de Mollet, pera lliurar á tota la població de la terrible y permanent amenssa de mort y ruina á que está sotmesa, gracias á las conveniencias mercantils de la «Companyia Espanyola d'explossius», que á istil de moltas altrás poderosas empresas, que gosan d'una irritant protecció del Estat, efectúa el tráfech de tan perillosa materia sense tenir el més petit mirament ni consideració á las vidas y á la propietat.

Per refrescar una mica la memoria dels lectors, els hi repetirém ab quatre paraulas els motius de queixa que tenen els habitants de Mollet pe l procedir escandalós de la expressada Companyia en la estació del ferro-carril de M. Z. A. ab motiu de la carga y descarga que d'explossius continuament practica pera transportarlos al dipòsit regional que existeix en el terme municipal de Sant Fost. Contra aquest abussiu tráfech, vè trevallant l'expressat poble desde l'any 1898, ab la perseverancia propia del que 's defensa de la mort, essent á Madrid desestimadas quantas súplicas s hi han dirigit, inclús la Exposició que la nostra Càmara dirigí al Ministre d'Agricultura y Obras públicas, ab lo que ha quedat comprovat una vegada més el nostre popular adagi: «La corda sempre 's trenca per la part més flaca».

En virtut del estancament de la dinamita, pólvora y demás materias explosivas, se formá la «Companyia Espanyola d'explossius», en quina empresa hi entraren tots els fabricants de tals productes, acordant el funcionament solsament de duas ó tres fàbricas en tot el Regne y destinant las demás á dipòsits de las mateixas materias.

La fàbrica que 'ls senyors Tarruella y Derch tenian á Sant Fost, que en 10 anys esplotá tres vegadas, causant víctimas las duas, fou destinada á dipòsit, creyem de tot Catalunya.

Proveeixen l'indicat dipòsit procedencias de las fàbricas de Bilbao, Vilafeliche y altrás que arriban á Mollet, estació més á prop del dipòsit, en partidas de 6 y 8 vagóns, que representan la friolera de 60.000 ó 80.000 kgs. de dinamita, pólvora, pistóns y demás materias d'efectes terribles, efectuantse sa descarga d'una manera lenta per medi dels dos carros de la Companyia sense cap classe de precaució y com si tractessin el més inofensiu género. La descarga dura dos ó tres días si fá bó y el riu Besós es atravesable, puig que si plou, ó bè el riu no 's pot passar, com al hivern es molt freqüent, allavors l'estació de Mollet es convertida en el més terrible polvorí per un temps indeterminat, sense las midas de precaució que en aquets se prenen.

Además de efectuarse la carga y descarga de la manera més lleugera, per gent que se 'ls ha fet creure que la dinamita sense el pistó no produeix cap efecte (com si en el *Cabo Machichaco* á Santander hi hagués el pistó posat á cada cartuxo), es motiu de que 'l perill sigui més gran, la possibilitat de que una guspira de la má-

quina del tren de Caldas, que permanece moltes hores al costat dels vagons de dinamita, ó una centella en temps de tempestat, produeixin una catástrofe, difícil de preveure sa magnitud, puig que petita, sens dupte, resultarian las de Santander, de Tolón, Palma y altres succehidas en menos cantitats de destructoras materias que las que s' reuneixen en la estació de Mollet.

Per apartar, donchs, tant horrorós perill, el poble de Mollet proposava la construcció d'un moll de carga y descarga exclusivament de materias de tal naturalesa á la riera de Caldas, ó sigui á 2 kilòmetres de l'estació de Mollet, desde quin lloch hi ha fàcil transport al dipòsit de Sant Fost, ab la circumstancia de poderse efectuar sempre per despoblant, cosa que no succeheix actualment.

Aquesta proposició no fou admesa, y pera fer veure la Companyia que alguna cosa volia fer per complaure als molletans demaná á la Companyia del ferrocarril de M. Z. y A. la construcció d'un moll al expressat objecte, á una distancia de 460 metres de l'estació dita.

Tothom sab que 'ls efectes de la dinamita traspasan d'un bon tros la distancia de un kilòmetre, y en sa conseqüència es molt natural que 'l poble de Mollet s' opo- sés enérgicament á tal pretensió, no solsament perque creyés insuficient la distan- cia, sinó perque, donant el seu consentiment á tal obra, hauria implicitament admés per sempre el tráfeh d'unas materias que, ademés de tenir en gran perill á la vida de las personas, priva d'una manera evident l'engrandiment del poble.

Enterada aquesta Cámara de las vexacions de que eran victimas els habitants de Mollet, se disposá tot seguit, en virtut de sa missió, á prestar apoyo en favor de sa justa causa, y al efecte dirigí una molt rahonada exposició al senyor Ministre d'Agricultura, que per lo vist fou ajuntada al expedient que se seguia en alsada en aquell Ministeri, recayent resolució en primer de Decembre últim, desestimant las instancias presentadas per la Cámara Agrícola Oficial del Vallés, vehins de Mollet y Diputació provincial de Barcelona.

En llegint dita resolució, se veu d'una manera ben manifesta el poder absolut d'aquestas empresas poderosas, de que 'n forman part generalment personas que regeixen els destins del Estat, y pe 'l tal motiu disfrutaban las indicadas empresas d'una protecció que fá poch menos que impossible el recorre ab esperansas de ser atés, contra las injusticias y abusos que cometen aquellas, per més rahons de justicia y lleys que se aleguin en defensa dels drets de las personas vexadas.

La resolució de que 'ns ocupém es feta fer per un qualsevolga escribent del Ministeri, que igualment que 'ls ministres, tots serveixen per tot, ab la sola ordre de que arreglés dos ó tres *resultandos* y altres tants *considerandos* per desesti- mar las instancias que motivaren l'expedient, y 'l pobre oficial, que no debia sapi- guer en qué fundarlos, escriu quatre vulgaritats de las acostumadas, dihent que de atendes las peticions dels exponents no fora possible el transport de materias explosivas, tota vegada que difícilment se trobaria una estació á 2 kilòmetres de població gran, y que la oposició del poble de Mollet y Corporacions que la apoyan es del tot injustificada, tota vegada que ab la construcció del moll á 460 metres ja s' els millora la situació y que per lo tant encara deurian dir gracias, puig que 'n cas d'explosió, debia afegir, es fàcil que hi hagi algún ferit més que no hi hauria

per rahó d' escaparse alguna persona, en virtut de dita distancia, dels efectes instantanis de la mort, pero no de quedar lo degudament ferit ó malmés per viurer desgraciadament el resto de vida que li quedés.

Els termes ab que está escrita l' expressada resolució no fan d' ella altra cosa que un *In ri* posat á la feixuga creu que venen suportant. ja fá anys, els vehins de Mollet, puig que apart de no fundar dit escrit en cap lley ni text legal, diu, per més escarni de la lluyta que sostenen els habitants de Mollet y Corporacions que l' apoyan, que la mateixa Càmera Agrícola prestí 'l seu auxili á la Companyia per vèncer las dificultats ab que topa per la construcció del expressat moll.

De veras horroritza el reflexionar la manera ab que 's resolen las qüestions més importants en nostre país, sobre tot quan els fallos s' han de donar allá á Madrid, que pocas vegadas senten els planys dels contribuyents humils y mancats dels medis necessaris per fer valer els seus propis drets, atropellats impunement per arrogants empresas amparadas pe 'l despòtich caciquisme.

Que serveixi aquet fallo als nostres lectors y á totes las personas dignas y amantas de la justicia en tots terrenos y en todas las classes, pera convencers d' una vegada de la necessitat que hi ha d' unirnos en vigorosas associacions, pera imposarnos en casos semblants devant de qui convingui, y si es menester, pendre determinacions que puguin assegurar la justicia per tothom quan se tracti de escarnirla.

¡Quánt aplicable es en el nostre país la máxima del sabi de la antiquitat Anacarsis! «Las lleys son com las trenyinas: els insectes s' hi quedan agafats: els grossos las trencan.»

Reflexioneu sobre aquesta máxima y veuréu quánta filosofia enclou.

R.

SECCIO OFICIAL

Las máquinas de serrar fusta

Al seu día, la Càmera va enviar el document que segueix:

Excmo. Señor:

LA CÁMARA AGRÍCOLA OFICIAL DEL VALLÉS se ve en la precisión al acudir ante V. E., de manifestar la sorpresa que le ha producido el enterarse de la resolución dada á la instancia elevada á ese Ministerio por el Instituto Agrícola Catalán de San Isidro en 9 de Diciembre de 1902, en súplica de que sean declaradas exentas de contribución industrial las máquinas de aserrar madera que usan los propietarios en sus bosques, resuelta en sentido negativo por R. O. comunicada en Mayo del corriente año.

Dicha R. O. está fundada en el informe emitido por la Dirección General de Contribuciones y del Consejo de Estado asesorado por un Ingeniero industrial. De lamentar es que tratándose de un asunto que corresponde á Agricultura no se hubiese consultado á la Dirección General del ramo.

No es de extrañar que las mentadas secciones informaran en sentido negativo por la razón de que la Dirección de contribuciones solo ve contribuyentes que no pagan, siendo parte interesada en el asunto y por consiguiente falta de imparcialidad. En cuanto al Consejo de Estado y el Ingeniero industrial, revelan un desconocimiento completo del asunto que se les ha consultado, como queda demostrado en los considerandos que han servido de base para la negativa.

Dicen: *Considerando que la industria de aserrar maderas es esencialmente distinta de la agrícola propiamente dicha; considerando que los árboles pueden ser cortados para su transporte y venta sin necesidad de ser aserrados, operación que puede constituir una transformación del producto natural del arbolado.* Estos dos considerandos descubren que su redactor, con seguridad no habrá visto bosques en Cataluña y mucho menos efectuar la operación á que se refieren.

Al cortarse los árboles de un bosque, las maderas tienen naturalmente su destino y son aserradas en las medidas convenientes. Esta operación no es nueva, sino que siempre se ha venido practicando, con la única diferencia que antes se practicaba á mano y ahora se hace con máquina: por otra parte hay necesidad de que esta operación se efectúe en los bosques, por la sencilla razón de que siendo muy distantes de los sitios del mercado, resulta caro el transporte, y efectuándose este, solo á la madera utilizable, dejando en el bosque el desperdicio, es de la única manera que puede resultar remunerador.

La operación de aserrar las maderas en los bosques nunca había sido considerada como industria, y si ahora, tan solo porque se hace con máquina. Si el mero hecho de sustituir los brazos de los jornaleros por máquinas, cosa á que se ve obligado todo agricultor de importancia por la escasez de aquellos y por lo caras que resultan las operaciones agrícolas, han de ser consideradas como una industria, tiene la agricultura un porvenir muy triste, cabalmente ahora que ésta tiene cifrada su esperanza en los adelantos modernos y en la aplicación á ella del vapor y la electricidad.

El aserrio en los bosques no constituye una industria, pues que no es aplicar las maderas para toneles, muebles, embalajes, etc., como equivocadamente habrá interpretado el Sr. Ingeniero Industrial al emitir su dictámen; esto sí que constituye una industria que, si bien deriva de la agricultura, no es operación agrícola; pero cortar árboles y aserrarlos á las medidas convenientes para venderlos á aquellos industriales, es operación naturalmente agrícola, como la siega, la vendimia, etc., pues son las indispensables operaciones para sacar á mercado los productos del bosque y no ha de cambiar su carácter el ser practicadas á mano ó con máquina.

Entiende esta Cámara que no debe ser objeto de apreciaciones el si es ó no agrícola la operación por el hecho de que se efectúe con máquina, sino que deben considerarse agrícolas todas las operaciones que como tales habían sido conceptuadas

al efectuarse á mano, y que deben ser exentas de contribución industrial todas las máquinas que á tales operaciones se dediquen.

Por todo lo cual esta Cámara se promete del recto criterio de V. S. procurará dictar las oportunas órdenes á fin de que no sean gravadas con impuestos las máquinas que se emplean en todas las explotaciones agrícolas.—Dios guarde á V. E. muchos años.—Granollers, veintidos de Diciembre de mil novecientos tres.—El Presidente, Salvador Dachs.—El Secretario, Federico Ros.—Excmo. Sr. Ministro de Hacienda.

SECCIO LLEGISLATIVA

Els deutes al Estat

L'article 20 de la llei vigent de Presupostos, diu aixís:

«Art. 20. Las corporaciones y los particulares que tengan débitos directos á favor del Estado por contribuciones directas, indirectas, impuestos y rentas, quedarán relevados del pago de los recargos y multas, siempre que satisfagan aquellos débitos en el plazo improrrogable de tres meses, á contar desde el 1.º de Enero de 1904, abonando, además del importe de la liquidación del débito el interés legal en concepto de demora desde el día en que debieron realizar el pago hasta el en que lo verifiquen.

No se entienden condonados los recargos y multas en la parte que pueda corresponder á terceras personas

Se concede á los contribuyentes, ó en nombre de ellos, á los poseedores de fincas adjudicadas al Estado por débitos de contribuciones y de otros conceptos, el derecho á retraerlas hasta la adjudicación definitiva después de subastadas, comprendiéndose en el precio del retracto la cantidad en que las fincas hayan sido adjudicadas, los intereses de demora y los gastos originados en el expediente ejecutivo y en el de venta.»

Concursos del Institut de Sant Isidro

Premís á la virtut y al treball

Hem rebut del Institut Agrícol Catalá de Sant Isidro els documents que reproduhim á continuació por lo molt que interessan á la classe pagesa:

«En cumpliment del encarrech ab que la senyora donya Mariá de las Angustias de Vildósola y Jáuregui ha honorat á n' aquet Institut pera la concessió d' un premi

fundat ab objecte de perpetuar la memoria del seu difunt espós el senyor don Agustí Peyra y Mach, y destinat á recompensar alguna acció generosa que redundi en benefici de familias dedicadas á la Agricultura, ha acordat obrir un nou Concurs pera adjudicar dit premi:

«Primer. Al masover que hagués afillat un órfe de pare y mare, d' altra familia pagesa, donantli una educació basada en els principis religiosos y interessos agrícols y adequada á la posició del protector.»

«Segón. Al agricultor que hagués socorregut á altre de sa mateixa classe, lliurantlo á ell ó á la seva família, d' una situació anguniosa y facilitantli els medis de poder continuar ocupantse en las feynas del camp.»

Els extrems sobre els quals deurá versar la justificació dels mérits son:

Primer. Posició y medis de subsistencia del solicitant y del afillat.

Segón. Si l' afillador y afillat perteneixen á la classe agricultora, y si 'ls pares del últim també perteneixen á dita classe.

Tercer. Si la educació donada al protegit ha sigut sòlidament religiosa y perfectament adequada á la posició del protector.

Quart. Fixar la edat del afillat al verificar la afillament y duració d' aquet.

Quint. Per últim, declarar si existeixen vineles de parentiu entre el protector y protegit y en cas de existir deurá expressarse el grau d' aquell, sigui per consanguinitat ó afinitat.

Medis necessaris de justificació.—Primer. Declaració de dos vehins de la localitat designats pe 'l senyor Rector.

Segón. Certificació del senyor Rector ab el V.º B.º del senyor alcalde.

Abduas justificacions deurán contenir els extrems abans indicats.

Cas de no presentarse mérits suficients, quedará el premi lliure, pera ser otorgat al que reuneixi millors circumstancias entre 'ls aspirants, sempre que aquestas fossin reconegudamente atesas, á judici del Jurat.

La cantitat consignada pera el referit premi es la de 500 pessetas que 's dividiran en dos lots de 250 cada un, pera els agricultors que reuneixin las condicions indicadas en els dos cassos sobredits.

La entrega de las mencionadas recompensas, cas de ser adjudicadas, se verificará en sessió pública el día 15 de maig de 1904, festa del Sant Patró del Institut.

A tal efecte deurán els aspirants presentar las sevas sollicituts y documents justificatius en la secretaría general del Institut, Portaferrixa, 21 principal, desde el dia de la fetxa de la publicació d' aquet anunci, fins al 31 de Mars de 1904.»

*
*
*

Tambè s' ha publicat el cartell del concurs d' estudis y prácticas agrícolas pera el any 1904, que diu aixis:

«Desitjós al mateix temps l' Institut de atendre per tots els medis possibles al foment y desenrotllo de la agricultura de nostra terra, ha acordat adjudicar els següents premis:

Primer. Al autor del millor treball que tracti ab extensió un assumpto de tema lliure que directa ó indirectament tingui relació ab la agricultura del país; ja sigui

aquet la monografia d' una planta, ó bè 's refereixi al adobs, á las industrias rurals, á la remaderia, á la selvicultura, etc., aixís com á altres assumptos econòmichs, administratius ó jurídichs ab igual relació als interessos de de la propietat rústica.

Segón. Al agricultor que acrediti degudament haver introduhit en las sévas fincas una millora ó novetat que de plantejarse á Catalunya, rebí aquesta un sensible benefici.

Tercer. Al autor de la millor cartilla que en forma más compendiada, senzilla ó vulgar, atenant no obstant el punt que avuy entranya l' assumpto, tracti del cultiu dels ceps americans en nostre terrer.

Segóns la importancia dels treballs se concediran: titul de soci de mérit ó bé diploma de medalla d' or ó diploma de medalla de plata.

Els follets ó memorias han de ser inédits, devent acompanyarse dintre d' un sobre que contingui el mateix lema del treball y la tarjeta ó nom de l' autor. Las milloras introduhidas en las fincas deuen referirse al període dels últims deu anys.

El plasso de admissió finirá en 31 de Mars de 1904.

La Junta Directiva d' aquest Institut nomenará els Jurats dels respectius concursos.

CRONICA

Patatas.—Ja ha arribat la primera expedició de las de *bufet* de la Cerdanya francesa y hem comensat á distribuirlas; per lo tant, els Srs. Socis qu' hagin fet demanda poden anar recullintlas, ja que si las neus no privan el transport, anirán arribant las demés.

Com ja son alguns els que volen provar las varietats de patatas que hem enviat á buscar á París, y de que donárem compte en la Revista anterior, recomaném als que 'n vulguin que avisin desseguida si no volen quedar sense; ja que per son cost. y sent una prova. tant sols en tenim 100 kilógrams de cada classe, que resultan á 45 céntims el kilógram.

Junta general.—Recordém que 'l dia 28 d' aquest mes hi ha Junta general, esperant que será nombrosa la concurrencia de Srs. Socis.

Publicacions rebudas.—Hem rebut un folleto contenint el *Nomenclator* dels alumnes inscrits en las ensenyansas de l' Escola provincial d' Agricultura de Barcelona, desde el primer de Septiembre de 1894 fins al primer de Novembre de 1903.

—*Los Abonos.*—Conferéncia llegida en la Assamblea general celebrada en la Càmara Agrícola Oficial de Santa Cruz de Tenerife el dia 17 de Maig pe 'l soci don Leocadi Machado.

—Tambè hem rebut per primera volta els periódichs següents: *La Industria pecuaria* y *El Defensor de los pueblos*, que s publican á Madrit; *El Campo de Valls*, *El Agricultor* y *La Propiedad inmobiliaria de Cataluña*, revistas que han comensat á publicarse á Barcelona. Ab totas aquestas publicacions establim ab molt gust el cambi.

— Finalment hem rebut el Reglament del primer Congrés Agrícola Regional que 's celebrarà á Valencia del 3 al 6 del mes entrant.

Colecció de la Revista.—Al igual que l'any passat, fem enquadrar la colecció de la REVISTA, per si algun Sr. Soci vol adquirir-la per guardar-la.

Guanó.—Se fa present qu' es hora de demanar els guanós pera la sembra de as patatas y del cánem.

Llevar de cánem.—Per tot el present més s' ha de passar á recullir la llevar del cánem, procedent d' Italia, al local de la Càmera. Probablement costarà uns 6 rals més que la del any passat. Als que no 'l hagin passada á recullir en dit temps, no se 'ls guardarà y no podrán reclamar-la.

Els Srs. Socis que 's determinin á tirar nítrat al sembrat, es hora de que 's procurin dita sal, puig que molts esperan á tirarli quan s' en adonan de que 'l sembrat els flaueja, y es precis que compreguin que allavors ja es tart.

El nítrat s' ha de escampar en duas vegadas, en un interregne de tres setmanas ó quinze días, comensant, segons l' estat d' avens del sembrat, sense passar que la primera vegada sigui dintre del Febrer.

El Congrés del Vendrell.—La Comissió organitzadora del VII Congrés Agrícola de la Federació Catalana-Balear, que deu celebrarse en Vendrell els días 22 y 23 del vinent mes de Maig, ha acordat concedir una prórroga pera 'l nomenament de delegats, la que finirà en 31 del corrent Janer.

Segons noticias son molts las Asociacions agrícolas y Ajuntaments que han remés ja á la Comissió organitzadora la designació de Delegats.

Convé, per lo tant, que tots els que pensin anar al Vendrell, comuniquin la delegació que portarán á dita Comissió

Á la Càmera se pren nota dels que vulguin assistirhi, pera posarho en coneixement de qui correspón.

En la reunió d' aquest mes de la Federació Agrícola Catalana, se varen pendre els següent acorts:

Primer. Fer constar en acta el sentiment ab que la Federació ha tingut noticia de la mort del eminent agricultor de Sant Sadurní D. March Mir, y obrir una subscripció entre tots els agricultors de Catalunya pera perpetuar la memoria del Sr. Mir. S' encarregá als Srs. Girona, President del Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, y al Sr. Raventós, President de la Federació Agrícola, l' organitzar aytal sescripció.

Segón. Fer un estudi detingut dels drets arancelaris que gravan ó han de gravar las principals materias agrícolas y després de repassar en la Federació aquets estudis, posarse d' acort ab altrás entitats económicas que fan semblant trevall, pera evitar aixis lluytas d' interessos.

Tercer. Després de molt animada discussió y de senyalarse varias tendencias, quedaren encarregats los Srs. Girona, Zulueta y Raventós de treballar pera veurer si poden substituir la forma de percepció dels consums del ví, per un reparto en forma de patents, tal com havia proposat en reunions anterior lo Srs. Zulueta.

En la darrera sessió celebrada per la Diputació provincial, se va presentar per els Diputats senyors Bertrán, Saltor y Sagnier, un projecte de Bases, reformant las anteriors, pera la construcció de pantanos baix l' amparo de la Diputació. Tot alegyantnos de la iniciativa, esperém parlarne quant el projecte torni á ser presentat pera la seva implantació un cop haurá passat per la Comissió corresponent.

En el número vinent ens ocuparém de la doctrina jurídica que algún tribunal ha volgut establir en materia dels contractes d' arrendament y que tanta alarma ha produït entre 'ls qui se 'n han enterat.

Avuy no ho podém fer per falta de lloch.

Gracias á las gestions practicadas per el diputat á Corts per Olot, senyor Albó, els expedients d' aprofitaments d' aigües no s' haurán de tramitar á Saragossa com havia establert l' anterior Ministre d' Agricultura, sino en las respectivas Quefaturas provincials.

Es una noticia que agradará á molts dels nostres lectors.

VARIETATS

Manera de descubrir els manantials de aigua

Diu una revista professional:

•Si durante el invierno, cuando la tierra está cubierta de nieve, observais algun sitio en que la nieve no puede subsistir ó bien los céspedes se abren paso á través de la nieve; si en un tiempo seco y sereno advertís en el mismo sitio y en el mismo tiempo una especie de vapor, poned en dicho lugar una estaca á fin de hacer pesquisas más tarde, porque es probable que allí hallaréis agua.

A la primera observad los sitios donde la nieve se derrite más á prisa, donde el verdor aparece antes que en otros y es más subido, y si las aves de invierno van á agruparse en dichos puntos, creed que hay allí un manantial.

El rocío en los alrededores de los lugares en que no lo hay habitualmente, la presencia de la escarcha al fin de la estación sirven igualmente de indicio.

En el verano, cuando todas las plantas se marchitan y se ponen amarillas, ved si hallais algún paraje más favorecido que presente un aspecto más risueño y una vegetación más viva, y entonces tened confianza de encontrar agua en aquel paraje.

Si en los campos arrojan los trigos mucha hierba, si producen tallos sin hacer grano, si los renuevos más verdes son más pequeños y más delicados, y si cortando esta hierba vuelve luego á brotar, puede también esperarse hallar agua en tales sitios.

Si echándose al suelo boca abajo un poco antes de salir el sol, con la barba apoyada sobre la tierra y mirando la superficie de la campiña, se ve que se elevan de algún punto vapores que ondean, se debe cavar allí sin temor alguno. La estación más á propósito para hacer esta prueba es el mes de Agosto.

Cuando después de salido el sol se ven como bandadas de moscas pequeñas que vuelan hacia la tierra, y en especial si vuelan constantemente sobre un mismo paraje, debe inferirse que debajo hay agua.

Una bona manera de bullir las butifarras

Anant pe 'l mon sempre s' aprenen cosas novas, si un se fixa en els detalls de lo que ven. Aixís ens succehi al trobarnos per casualitat á la casa payral de ca'n Montaner, de Sant Pere de Ribas, la diada de fer las butifarras del porch mort el dia abans. En compte de bullirlas, com generalment se fa, vejerem que se 'ls hi donava la escalfor gradualment, pero sense que arribés á bullir l'aygua de la caldera. D'aquest modo no 's reventan, ni s' han de punxar; lo qual fa que 's conservin mólt bè; donchs com ni l' ayre ni l' aygua hi han penetrat, es mólt difícil que 's passin.

Tastarem butifarra vella del any passat y com que era magre talment ens semblá llangonissa tendra.

La mestressa ns digué que las hi posan á la caldera junt ab l'aygua freda, que 'l foch s' encarrega d' anar escalfant per graus y aixís obtenen els resultats satisfactoris que abans hem indicat, sense sobtarse may.

Ens sembla mólt racional aquest sistema de bullir las butifarras y sobre tot per els resultats práctichs, com ho proba la experiencia, que es mare de la ciencia.

(De *L' Art del Pagès*).

Le retour aux champs

«El retorn al camp». Aquest es el títul d' una societat fundada á Fransa pera combatre la emigració de la gent pagesa á las ciutats, plaga social, que allí com aquí, causa grans estragos.

Aquesta societat dona conferencias públicas, edita folletos y llibres pera fer veure els grans perjudicis que ocasiona á tothom el deixar la vida de pagés pera entafurarse per les ciutats grans, ahont s' hi solen passar mes penalitats que á fora.

Ens sembla que ab aquesta Lliga ó Societat, la vehina República ens dona un exemple, que nosaltres podriam ben imitar, donchs ben sapigut es que una de las causas principals del decaiment de l' Agricultura en el nostre país, radica en l' abandono de las fincas per part dels propietaris.

Vda. y Fills de B. Gazeneuve

BARCELONA: Llealtat, 6

Fabricants y preparadors d' adobs organichs.—Serradura de banya y potarró fina y granada.—Desperdicis de pells y llanas.

Apropósit pera las vinyas, cánem, blat, arbres, etc.

Disponible

ANALISSIS QUIMICHS á preus módichs, per l' enginyer quimich PERE SALAS, plassa Major, Sabadell.

EN VENDA

Dos billars ab els seus accessoris

SON VENTURERS

Dirigirse á la Administració d'aquesta Revista

LISOL.

L' insecticida mes enérgich. No es tóxic, ni corrosiu, ni perillós. Destruheix tota classe de larvas, ous é insectes *enemichs de la vinya*, de *arbres fruyters* y de las *hortalissas*, d' efectes segurs contra la *serpeta* y *demés cotxinillas* del taronjer, llimoner, olivera, garrofer, etc., aixís com contra tota classe de pugons.

D' ús indispensable en *remaderia* pera la neteja y curació de las maluras micróbicas del *bestiar* aixís com pera 'l sanejament de quadras, corts, galliners, etc.

PREUS } A 2'50 pessetas pot de 1 kilo.
          » 2   »   kilo en llaunas de 12 kilos.

De venda, en la casa dels fabricants

MORA Y C.^A

Ronda de Sant Antoni, 60.—BARCELONA

y en las principals droguerías d' Espanya.

J. ESPINÁS S. EN C.

BARCELONA.—SANS

GUANOS QUÍMICHS-ORGÁNICHS

Esponjan la terra y modifícan el seu estat físich

Premiats ab medalla d' or en diferents Exposicions

Primeras materias

Serradura fina y granada de banya, pel y pota, etc., etc.

RIQUESA GARANTIDA